

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Caput II. De Ecclesiæ & Beneficij differentia, & de variis Ecclesiarum speciebus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

apponi solent, nempe ut sit locus futuræ successionis in favorem coadjutoris, etiam si beneficium vacasset de tempore datæ, aut si ipse de tempore vacationis coadjutoris officium exercere non cœpisset cum clausula ex nunc, prout ex tunc, & contra: quæ clausulæ multò magis hoc operantur, ut gratia futuræ successionis per se subsistat, & operetur independentè à gratia coadjutoris, ut notavit Rot. decis. 313. num. 28. & 29. part. 7. recentior.

45 Ex quibus sequitur concludendum, quod licet gratia coadjutoris sit effectuatæ per ademptionem possessionis Officii coadjutoris, non tamen ideo sequitur illum fuisse effectuatam quoad gratiam futuræ successionis, donec morte principalis hæc posterior gratia fuerit executioni demandata.

46 Et per has rationes dum summus Pontifex fel. mem. Urbanus VIII. revocasset, & nullas declarasset omnes & quascunque coadjutorias officiorum, etiam in hoc statu Avenionensi concessas, quæ effectum fortitè non fuerant; & dubitaretur utrum illæ dicerentur effectuatæ, in quarum possessionem coadjutores immissi fuerant; Ego cum viris doctis Consultui non dici effectuatæ coadjutorias quoad caput futuræ successionis illas, in quibus coadjutores nondum fuerant effecti veri domini Officiorum per obitum suorum principalium. Atque ita in Urbe iudicatum & observatum fuit ex mente eiusdem Sanctissimi Domini Urbani, omnesque coadjutorie revocate, exceptis illis quæ per obitum principalium iam plenè quoad successionem effectum fuerant fortitè. Ad quod etiam conferunt tradita per Tuschum lib. 1. comm. conclus. in verb. coadjutor, conclus. 403. num. 9.

47 Quid verò coadjutores possint exercere, & quibus privilegiis uti; non erit inutile scire. Et sanè si dati fuerint Episcopis coadjutores cum futura successione, Ecclesiam Pontificaliter ingredi non possunt, nec Crucem deferri facere coram se: absente principali; cappa uti possunt: eo verò presente debent deferre Mantelletum, & Rochetum; nunquam tamen Mozetta & Rochetto etiam absente principali uti possunt. Dum verò celebrant; tenentur Canonici illis assistentiam facere: cum celebrante confessionem faciunt; & in fine Missæ solemniter benedicunt. Dum per civitatem incedunt, benedicere possunt, de licentia tamen coadjuti: Obviam ire tenentur Canonici, eosque redeuntes usque ad ianuam saltem Ecclesiæ comitari; dum Pontificaliter accedunt. Indulgentias tamen non elargiuntur, nisi sub nomine coadjuti. Quæ omnia declaravit sacra Rituum Congregatio 31. Januarii 1591. referente Campanil. in divers. iur. canon. rubr. 7. cap. 8. num. 107. & post eum Barbosa. in decis. Apostolic. collect. 173. qui notat num. 6. per concessionem coadjutoris Episcopum à residentia non liberari, atque ita fuisse iudicatum testatur.

48 Quoad coadjutores autem Canonicorum, aut Dignitatum; idem Barbosa. loc. cit. collect. 175. multa notari digna per sacram Congregationem decisa refert, ex quibus hæc paucis colligimus. Primo Canonicum coadjutorem, quoad præminentias extra Ecclesiam, in absentia coadjuti censendum esse tantum verum Canonicum. Secundo, absente coadjuto, illum exercere omnes functiones, quas coadjutus exerceret si præsens esset. Tertio, coadjutorem dignitatis, vivente coadjuto, debere obtinere idem stallum in Choro, locum & præminentiam sicut principalis: quod non habet locum in coadjutoribus Canonicorum. Quarto, quod Canonici tenentur inservire coadjutori, in omnibus functionibus Cano-

nicalibus, prout tenentur inservire ipsi coadjuto. Hæc præcipua selegimus: reliqua apud ipsum Authorem videri poterunt.

CAPUT II.

De Ecclesiæ, & beneficii differentia; & de variis Ecclesiarum speciebus.

§. I.

De Ecclesia Cathedrali, & Metropolitana:

- 1 Ecclesia non continetur appellatione beneficii, sed constituit corpus separatum & diversum ab ipso beneficio.
- 2 Si in aliqua dispositione fiat mentio de Prioratu alicujus Ecclesiæ, ipsa Ecclesia in eo continetur.
- 3 Facta unione Prioratus alicujus Ecclesiæ, Episcopus non privatur suo jure conferendi alia beneficia ejusdem Ecclesiæ.
- 4 Ecclesia Cathedralis ex quibus ita nuncupatur.
- 5 Cathedralicum quod solvitur Episcopo, seu Synodaticum, quare ita dicatur.
- 6 In faciendâ, vel non faciendâ solutione Cathedralitici, inspicienda est consuetudo cujuslibet Ecclesiæ.
- 7 Metropolitana Ecclesia est sedes Archiepiscopi, & nomina Archiepiscopi, & Metropolitanani, idem significant.
- 8 Appellatione Ecclesiæ Cathedralis non continetur Ecclesia Metropolitana, quando agitur de materia odiosa, vel stricta.
- 9 Illegitimus dispensatus ad obtinenda beneficia in Ecclesia Cathedrali, non propterea censetur dispensatus ad illa obtinenda in Ecclesia Metropolitana.

Ecclesia beneficii appellatione non continetur, quia hæc constituit corpus distinctum & separatum à beneficio, quod in illa Ecclesia constitutum & erectum est: & ideo dispositio, aut constitutio loquens de Ecclesia, non comprehendit beneficium in ipsa situm: † Unde si in aliqua dispositione fiat mentio de prioratu talis Ecclesiæ, non comprehenditur in tali dispositione beneficium in illa Ecclesia situm: cap. fin. & ibi Abb. notabil. 1. de præbend. & cap. fin. de concess. præbend. Cassador. decis. 11. de præbend. Calderin. conf. 18. in princip. cod. tit. † Quinobrem cum Papa univisset Ecclesiæ Castrensi, quæ erat in Dicecesi Urbevetana, Prioratum Sancti Sepulchri; fuit declaratum per Rotam, non ex eo privatum fuisse Diocesanum Urbevetanum sua jurisdictione conferendi beneficia sita in illa Ecclesia, ut apud Duran. decis. 14. num. 8.

Cum autem variæ sint Ecclesiarum species, seu divisiones. Primo loco occurrat Ecclesia Cathedralis, sic nuncupata, quia in illa est sedes, & Cathedra Episcopi; & quia illius occasione Episcopus recipit Cathedralicum. Flamin. Paril. de confident. quæst. 15. num. 3. 4. & 5. Rebuff. in Concordat. tit. de collation. §. 1. in verb. statumimus.

Cathedralicum verò est portio quædam Episcopo debita in honorem Cathedræ Episcopalis, quæ alias Synodaticum appellatur, quia in Synodi congregatione præstari solebat, † in cuius quidem iuris solutione

lutione facienda, vel non facienda, attendi debet consuetudo cujuscunque Dioceseos. Barbol. de jur. Eccles. univers. lib. 3. cap. 20. a. num. 1.

7 Metropolitana verò Ecclesia sedes est Archiepiscopi: nam Archiepiscopus & Metropolitanus idem sonant. Barbol. in d. tract. de jur. Ecclesiast. univers. lib. 1. cap. 7. num. 2.

8 Appellatione Ecclesie Cathedralis non continetur Metropolitana in materia odiosa, vel stricta: Unde illegitimus dispensatus ad obtinenda beneficia in Ecclesia Cathedrali, non censetur dispensatus ad illa obtinenda in Ecclesia Metropolitana. Rebuff. in Concordat. tit. de collat. §. 1. in verb. Cathedralis, & in verb. Metropolitana, in fin.

§. 2.

De Ecclesia Collegiata, & non Collegiata; & de Collegiata insigni, vel non insigni.

- 1 Collegiata Ecclesia qua dicatur.
- 2 Ecclesie Collegialitas ex quibus probationibus & conjecturis resultet.
- 3 Trium Canoniconum numerus sufficit ad hoc ut Ecclesia erigi possit in Collegiatam.
- 4 Non omnes conjectura requiruntur, sed sufficienter præcipue ad arguendam Ecclesie Collegialitatem.
- 5 Solus actus congregandi se ad sonum Campanæ, non probat Collegialitatem.
- 6 Item nec sola fama sufficit ad arguendam Ecclesiam esse Collegiatam.
- 7 Qualibet Ecclesia Cathedralis & Regularis habet pro se præsumptionem quod sit Collegiata.
- 8 Collegiata Ecclesia Insignis qua dicatur.
- 9 Episcopus utrum possit erigere Ecclesiam parochialem in Collegiatam? Plures referuntur pro affirmativa sententia.
- 10 Hæc tamen sententia non procedit, quando Ecclesia non est competenter dotata.
- 11 Verius est Episcopum non posse erigere Ecclesiam parochialem in Collegiatam, sed ad eundem esse sedem Apostolicam.
- 12 Legatus Avenionensis potest hanc erectionem in Collegiatam autorizare.
- 13 Collegiata Insignis ab ejus erectione precedere debet non insignes.
- 14 Ecclesiam parochialem antiquiorem non præferri juniore, qua fuit erecta in Collegiatam; quamvis parochialis antiquior postea facta fuerit collegiata, decisum fuit per Rotam Avenionis.
- 15 Inter Collegiatas in pari causa præfertur antiquior Collegiata.
- 16 Deciso 12. Rotæ Avenionen. Domini à Laurentiis, non fuit executioni demandata; & de qua causa.

1 Collegiata dicitur Ecclesia in qua adest multitudo personarum unum corpus constituentium. 2 Talis autem probatur, vel per exhibitionem fundationis, aut privilegii, per quod in Collegiatam etigitur; vel ex signis & conjecturis Collegialitatis: veluti si Canonici pro negotiis Ecclesie invicem congregari consueverunt, & unus sit in illa Ecclesia tanquam caput, alii verò tanquam membra. Item si habeant sigillum, & Arcam communem, quæ sunt præcipua argumenta & signa Collegialitatis. Ludovif. decis. 482. num. 4. Mantie. decis. 175. num. 1. & decis. 215. num. 1. Ad quam Collegialitatem

sufficit numerus trium Canoniconum. Rot. p. Coccin. decis. 296. n. 4. Nec est necessarium quod omnes istæ conjecturæ concurrant, sed sufficit aliquas adesse, ex quibus verisimiliter arguatur Collegialitas. Mantie. dicta decis. 215. num. 5. vixit, neque etiam. Solus tamen actus congregandi se ad sonum campanæ, non probat concludenter Ecclesiam esse Collegiatam. Addent. ad Ludovif. dicta decis. 482. & sicut nec sola fama, cum veritas probari possit per certas probationes: ut dicit Addit. ad Ludovif. dicta decis. 482. ex qua desumpta sunt illa quæ addit. Addit. ad Burat. decis. 455. num. 5. ad quas dum casus eveniet, recurrendum est.

Cæterum omnis Ecclesia Cathedralis & Regularis præsumptionem habet Collegialitatis. Carlet. decis. 649. num. 5. Coccin. decis. 259. num. 4.

Inter Collegiatas Ecclesias aliquæ dicuntur Insignes Collegiatae, aliæ verò non insignes. Insignes sunt quæ pro talibus habentur secundum contumeliam hominum existimationem, & ex judicio arbitrio dependet judicare, utrum Ecclesia Collegiata Insignis, an non? Mantie. decis. 175. num. 2. post Alberic. in dictione in verb. Insignis, DD. in cap. tutum, de Rescript. in 6.

An autem Episcopus Ecclesiam parochialem erigere possit in Collegiatam, fuit aliàs dubitatum. Affirmativam sententiam tenuerunt Abb. Ant. Butti. Panormitan. Joan. Andreas, & Inol. quos sequitur Gambar. de potest. Legat. lib. 3. tit. de potest. Legat. in erigend. nov. benefic. num. 30. sol. mihi 137. Quod si cum habere vult, dummodo Ecclesia dotem habet competentem. Monet. de commut. ult. sol. mihi 29. num. 328. Reprehendens Azor. contrariam sententiam, & fuisse hanc sententiam comprobans post Rebuff. in praxi, tit. de Erection. in Collegiatam, quæquam in fine, in versis. Quidquid autem, dicitur contra motum proprium Clementis VIII. in quo decretum fuit, ne liceat de cætero Episcopis erigere Ecclesiam Parochialem in Collegiatam.

Sed tamen Episcopum non posse Parochialem Ecclesiam erigere in Collegiatam; in id adhibendam esse auctoritatem summi Pontificis, seu sedis Apostolicæ, tenuerunt alii plures; nempe Barbol. de jur. Ecclesiast. univers. lib. 2. cap. 6. num. 1. post Rebuff. Fusch. Massob. & alios. Et aliàs ego Cœdus pro hac sententia, circa erectionem Parochialis curiam Ecclesie præsentis Civitatis, factam auctoritate Archiepiscopi in Collegiatam: atque mentione declaratione factâ pro hac sententia per sacram congregationem super Concilium 27. Junii 1661. data per Lotter. de re beneficiar. lib. 1. cap. 14. num. 4. Quidquid in contrarium dixerit Gare. de beneficiar. part. 1. cap. 5. num. ult. Et ideo dum casus occurrat, semper recurrendum est ad summum Pontificem, ut ad Legationem; cum Legatus ex suis facultatibus & de jure hoc facere possit: ex notat. per Cœdus dicto lib. 5. num. 29. sub tit. de potest. Legat. in erigend. nov. benefic. sol. 137.

Cæterum dicta quæstio de Collegiata Insigni, vel non insigni, inutilis non est: maxime quia Ecclesia Collegiata Insignis ab ejus erectione præcedere antiquiores non insignes: ut censuit sacra Romana Congregatio in una Firmana, die 24. Martii 1661. Et quod Ecclesia Parochialis antiquior non præferatur juniore Collegiatae, quamvis Parochialis præstet effectum Collegiatae, fuit decusum in Rotæ Avenionen. Quia Collegiatae sunt digniores Parochialibus, cap. licet canon. & capit. statutum, de Erection. in 6. Et sic prius Collegiatae tanquam antiquior præferenda est posteriori Collegiatae: ut prius

16 in decis. 12. Domini à Laurentiis. † Sed est notandum quod quicquid dictum fuerit in illa decisione, contrarium tamen fuit observatum, & obtentum: quia Ecclesia Sancti Genesii hodie præcedit, & præcedere consuevit Ecclesiam sanctæ Mariæ Magdalenz, quæ quindecim annis ante Ecclesiam Sancti Genesii erecta fuerat in Collegiatam: quod forsan fieri potuit ex eo, quod erectio facta fuerat cum clausula sine præiudicio alterius, ut in dicta decis. num. 6.

§. 3.

De Ecclesia Parochiali, vel non Parochiali.

- 1 Ecclesia non presumitur Parochialis, nisi probetur.
- 2 Beneficium non presumitur curatum, quando non habet populum, vel clericum.
- 3 Beneficia simplicia quadam sunt servitoria, alia non servitoria.
- 4 Cura animarum duplex est; una jurisdictionalis, alia penitentialis: & in quo consistat cura jurisdictionalis.
- 5 Cura penitentialis non competit omnibus qui legare possunt, & absolvere in foro interiori; sed duntaxat illis qui habent populum sibi commissum.
- 6 Cura animarum si sit temporalis, & non perpetua, Ecclesia non potest dici Parochialis.
- 7 Natura beneficii curati non mutatur, quamvis Rector voluntarie Sacramenta ministraverit.
- 8 Cura duplex est, quadam actualis, alia habitualis.
- 9 Habitualis cura ea dicitur, qua competit Parocho quando populus recessit.
- 10 Cura habitualis mentio in impetratione fieri non debet, præterquam in Gallia.
- 11 Qualitas beneficii curati actu, omnino exprimenda est in impetratione, alias gratia est nulla.
- 12 Si fuerit narratum, beneficium esse curatum, cum tamen non esset tale, utrum gratia sit nulla, propter falsam expressionem.
- 13 Narrativa maioris qualitatis non irritat gratiam, nec nocet impetranti.
- 14 Si non constet falsam expressionem curæ dolo fuisse factam, veritas est, ea non obstante gratiam esse validam.
- 15 Expenditur decisio 73. Rota Romana, sub titulo de rescrypt. in antiquis, contra sententiam Menoch. de arbitr. cal. 201. num. 62.
- 16 Quando in uno rescripto due diverse gratie continentur, de utraque gratia diversimode iudicium ferendum est.
- 17 Qualitas beneficii curati sufficit quod exprimitur in impetratione per aequipollens.
- 18 Expenditur text. in Clement. 1. versic. Quamquam, de rescrypt.
- 19 Quando in impetratione apposita fuit clausula, cum cura, vel sine cura, expressio sufficiens facta est.
- 20 Provisio per errorem facta de beneficio tanquam curato, corroborari potest, agnito errore, per secundam provisionem factam tanquam de simplici.
- 21 Ecclesia Parochialis tota materia per quos Doctores explicetur.

1 Nunc opportunè agendum est de Ecclesia Parochiali, seu curam animarum annexam habente, quæ tamen talis non presumitur, nisi probetur. Rot.

decis. 233. num. 4. part. 1. recentior. † Et generale est, ut nullum beneficium presumatur curatum, nisi sub se habeat populum, vel clericum. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 32. num. 17. post Bellamer. decis. 676. Staphil. de liter. grat. rubric. de qualitat. & stat. benefic. in princip. Rebuff. in prax. tit. quotuplex sit benefic. num. 111. versic. Nota quod de iure. Et sic patet quod quodlibet beneficium presumitur simplex, & non curatum. † Quamquam inter beneficia simplicia, alia debeat adhiberi distinctio; ut aliqua sint merè simplicia, alia verò simplicia servitoria: veluti quando habent aliquod onus annexum, ut celebrandi Missam, vel iuvandi Presbyterum curatum in canendo, & aliis similibus: argum. cap. significatum, extr. de prebend. Staphil. in tit. de qualitat. & stat. benefic. num. 3. fol. mihi 81.

Cura autem duplex est; una jurisdictionalis, alia penitentialis. Jurisdictionalis competit illis, qui habent jus correctionis, punitionis, interdicti, & visitationis in iis, quæ ad morum correctionem pertinent, quales sunt Præpositi, Decani, Archidiaconi, & similes secundum denominationem & consuetudinem cuiuslibet Ecclesiæ: & hæc est improprie cura. † Alia verò cura proprie sumpta, Penitentialis est, quæ consistit in potestate ligandi & solvendi in foro interiori: non quod omnes habentes istam potestatem sint curati; cum multi Sacerdotes habeant potestatem ligandi & solvendi, & confessiones audiendi, qui tamen non sunt curati, sed ita ut intelligatur de cura & potestate illa, quæ exercetur in populo ad id sibi commissum, ut bene explicat Pacian. in dicto cap. 32. num. 6. † Quod etiam intelligendum est de cura animarum perpetua, non autem de temporali: quia si cura animarum non sit perpetua, beneficium non potest dici curatum, neque Ecclesia nuncupari potest Parochialis. Pacian. dict. cap. 32. num. 12. versic. qua quidem.

Non tamen alteratur, aut mutatur qualitas & natura beneficii curati, quamvis Rector illius Ecclesiæ voluntarie, & ex pietate aliquando Sacramenta ministraverit; nisi probetur quod illud fecerit tanquam ex obligatione; vel quod recipientes Sacramenta, illuc accedere cogerentur. Clement. Dudum, in verb. impediant, ubi Gloss. de sepulch. & ibid. Imol. post num. 32. versic. ad hoc facit ratio, & Ancharan. num. 20. Abb. in cap. de multa, sub num. 24. versic. Adde unam gloss. de prebend.

Rursus duplex est cura; una actualis, alia habitualis. Actualis cura dicitur illa, quæ actu populum habet, in quem exercetur cura animarum. † Habitualis verò dicitur illa, quæ populum non habet actu, sed habere potest: attamen si illum habeat, tenetur curam animarum suscipere, & populo Sacramenta administrare. Veluti si villa, in qua plures erant parochiani, fuerit destructa; tunc enim Parochus illius loci non habebit curam actualem; quia deficit subjectum, in quo cura exercetur; sed habebit habituales, quia si populus rediret, & locus fieret populosus, onus administrationis Sacramentorum actualiter spectaret ad Parochum: & sic ex cura habituali fieret actualis.

Et de ista cura habituali fuit aliàs dubitatum, utrum in impetratione beneficiorum, aut unionis ipsorum, necessarium facienda esset mentio huius qualitatis curæ habitualis; adeo ut, non facta mentione illius, gratia esset nulla? Quæ questio fuit per nos decisa lib. 1. cap. 27. num. 40. & 41. ubi ostendimus secundum usum Galliarum qualitatem istam curæ habitualis omnino exprimendam esse in impetratione, a lias gratiam esse nullam: quamquam extra Galliam, contraria.

contraria sententia praevaleret, propter authorita-
tem Doctorum ibi allegatorum.

- In genere tamen indubitatum est, qualitatem beneficii curati actu, omnino in impetratione exprimendam esse, ex traditis per Felin. *in c. in nostra* 32. *in decimo* collatae descript. Joan. de Selv. *in tract. de benefic. lib. 3. quast. 11. num. 2.*

- 32 Si vero fuerit narratum beneficium habere animum opus curæ animarum, cum tamen in rei veritate esset beneficium simplex, & sine cura; imperationem nullam esse, & gratiam obreptitiam existimavit Menoch. *de Arbitrar. cas. 201. num. 62. in fin.* rationem reddens: quia Papa dicitur motus ad concedendam hanc gratiam, ut melius salutem animarum consuleretur: & per consequens cessante illa causa concessionis, ipsa quoque gratia cessare debet.

- 73 Sed hæc Menochii sententia non transit sine difficultate; imò videtur concludendum, impetrationem beneficii validam esse, quamvis per errorem narratum fuerit illud habere curam animarum annexam; cum tamen non haberet: quia qualitas expressa beneficii curati talis est quæ difficiliorem reddit summum Pontificem, qui sine dubio facilius fuisset in providendo, si narratum fuisset, beneficium esse simplex, & sine cura; cum major capacitas requiratur in beneficio curato, quam in simplici: unde narrativa illius majores qualitatibus non videtur nocere impetranti, nec gratiam vitare, ex notatis per Felin. in *cap. super litteris*, num. 8. de *Rescriptis*. S. raphin. *decis.* 653, num. 5. & *decis.* 1199, n. 3. Put. *decis.* 17. lib. 3.

- Put. decil. 17. 116. 3.
 4. Ego fanē hanc posteriorem sententiam adversus
 Menochium veriorē esse existimo; cum hac tamen
 distinctione: aut enim constat de certo corpore be-
 neficii, ita ut appareat narrativam illam beneficii
 curati absque dolo fuisse factam: & tunc falsa de-
 monstratio, seu narrativa illius qualitatē non nocet;
 quantumvis falsum narratum fuerit: aut verò non
 constat de certo corpore beneficii, & falsa illa nar-
 ratio facta fuit per dolum: & tunc nocet impetra-
 ti: & hæc est distinctio quam affert Rot. Romana
 decil. 4. de Rescript. in antiquis.

- 15 Neque decisio 73. ejusdem Rotæ sub eodem tit. in
Antiq. quæ nititur Menoch. *diff. cas. 201. num. 62.*
aliquid concludit in contrarium; imò potius Rota
ibid. videtur residere in hac sententia pro validitate
gratiæ, non obstante falsa expressione qualitatis cu-
rarum animarum; cum hanc sententiam ultimo loco po-
nat, dicens quod ex quo Papa concessit de quali-
tate majori, multo fortius videtur voluisse concede-
re de minori.

- 16 Unde in casu occurrenti, cum ageretur de provisionibus factis per Papam de quodam Prioratu Ordinis Sancti Benedicti in Commendam perpetuam ex causa resignationis; quamvis negari non posset qualiter beneficium curati omnino esse exprimendam, alias provisiones esse nullas, ut ultra prædicta probatur per text. in *cap. cum in illa, de Præbend. in 6. & Clement. 1. eod. tit.* Tamen sufficienter narrata erat illa qualitas, ex eo quod in rescripto Pontificio dabatur proviso facultas retinendi beneficium incompatible cum cura; quod beneficium proviso prius obtinebat, & hoc quatenus Prioratus impetratus sine cura existeret, & personalem residenciam non requireret; si vero residenciam requireret, aut curam animarum annexam haberet, fuit adhibitum decretum quod dictus orator habita possessione huiusmodi prioratus, seu si per eum fateretur quo minus illam adsequatur intra duos menses, ex tunc proxi-

mos, dictam Ecclesiam dimittere omnino reprobatur
alioquin tam dicta Ecclesia, quam prædictus Prae-
latus, eo ipso vacent. In quo Decreto & verbis dispo-
sitivis dictæ provisionis, constat distinguendas esse
duas diversas gratias, prout distinguit Anchana, in
Clement. 1. de præbend. num. 1.

Prima est gratia quæ concernit provisionem beneficij: secunda verò concernit facultatem reintegrandi eodem tempore duo beneficia incompatibilia, & ita saltem quæ talia præsupponebantur. Secundam gratiam summus Pontifex denegavit absolute, casu quo Prioratus impetratus haberet annexam curam parochiarum, & requireret residentiam. Sed primam gratiam concessit utroque casu, cum constet Sædem suam voluisse quod provisio fuit sortiente effectum, tam in uno quàm in alio casu, & si beneficium curam annexam haberet animarum, siue esse sine cura. Dispensationem verò super pluralitate beneficiorum noluisset concedere, nisi in unum casum tantum; videlicet quatenus beneficium esset sine cura, & sic satis sufficienter dicitur expressa qualitas illi beneficii curati: † cum alias sufficiat de qualitate expressionem fieri per æquipollens, ut dicit Add. ad Ludovif. decis. 49. num. 9. & Caldeas. decis. 112. de Prebendam. 6. Theodoli. Rub. in m. ad dñi. decis. Cassiodori. fol. 291. Lotter. de re beneficii lib. 3. quæst. 3. num. 33. Multo igitur fortius hoc debet habere locum in casu isto, in quo mentio curatæ ita fuit verbis expressa.

Neque obstat text. in *dist. Clement. 1. vers. Quam* s. de *Rescript.* ubi dicitur, quod si de animarum cura non fuerit facta mentio in impetratione, gratia tanquam subrepticia nullius penitus est momenti, quamvis confectus super ea litteris sit interfectus, animarum cura, si quæ beneficiis obtentis aut impetratis imminet, nullatenus negligatur, et quæ non videtur colligi, quod expressio qualitatibus beneficii curati debet fieri per verba dispositiva, necesse est illud fieri per verba conditionalia.

Siquidem Respondetur, casum dictæ Clementinæ multis differre à casu proposito. Primo, quia in casu dictæ Clementinæ duo aderant impedimenta; primum, quia agebatur de duabus dignitatibus; secundum, quia agebatur de beneficio curato, & inopugnabili; & ideo mirum non est si in casu nostro requirebatur expressio.

Secundò, quia in casu dictæ Clementis agitur
de validitate dispensationis, & ideo stricte debet in-
terpretatio: sed in casu proposito tractatur de vali-
tate provisionis, quæ favorabilior est dispensatione.

Tertio, quia magna est differentia inter
lam, de qua in dicto textu; et illam quæ
in casu proposito: nam sicut dicit ibi Gloss. *Item
animarum cura*, Clausula illa, *quod cura animarum*,
dignitatibus ipsius, vel alteri curæ immittitur, *valde*
non negligatur, sonat in monitionem; sed illa de
agitur, facta fuit per viam decreti; et per consequens
cum cognitione causæ, ut patet ex illis verbis
cum decreto quod dicitur Orator, &c. Et sic per
de est ac si apposita fuisset alia similis clausula,
cura, vel sine cura: de qua per Staphil. in 2.
expectat. num. 30. ubi dicitur, clausulam illam
vim sufficientis expressionis curæ animarum
peratione beneficii requirit.

Et ex his Consului, dictas provisiones
das, & qualitatem beneficii curati fuisse sufficientem
expressam.

Sed majus dubium esse videtur, utrum si quis
vifus fuerit per errorem de aliquo beneficio canonicum
curare, postea vero, agnito errore, de eodem pro-

Quæst. & Res. benef. Pars II. Cap. II. §. 4. 5. 253

visus fuerit tanquam de simplici: utrum secunda provisio sit valida in præjudicium tertii, qui intermedio tempore impetravit beneficium, tanquam vacans ob falsam expressionem. Sed hujus dubii resolutio pendet ex iis quæ superius dicta sunt; nempe provisionem esse validam, quamvis beneficium esset simplex, & fuerit expressum illud esse curatum, si talis expressio facta fuerit per errorem & sine dolo, & aliunde constet de corpore beneficii: unde intermedio tempore non potest dici jus quæsitum impetranti, cui (ut supra dictum est) expressio gravioris qualitatibus nocere non debet: atque ita respondit Monald. *consil. 5. num. 12.*

12. Cetera quæ ad materiam beneficii curati pertinent, videri poterunt apud Gonzal. *super reg. 8. gloss. 6. per tot.* & Barbof. *de off. & potest. Parochi. c. 1. per tot.*

§. 4.

De Ecclesia patrimoniali.

1. Ecclesia patrimonialis quæ dicitur, & qui sint filii patrimoniales.
2. Si quis impetret beneficium patrimoniale à summo Pontifice, neque exprimat qualitatem illam, quod sit patrimoniale, gratia est nulla.

Considerari etiam potest qualitas Ecclesiæ patrimonialis; nempe quando ex fundatione, vel privilegio, aut legitima concessione beneficia conferri non possunt aliis quam originariis certi loci, vel oppidi, seu Parochiæ; qui nuncupantur filii naturales, & patrimoniales: de quibus Cassad. *decis. 18. num. 1. de præbend. Covarr. pract. quæst. cap. 36. num. 3.* & de iis agitur in Concil. Trident. *sess. 24. cap. 18. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 9. §. 1. num. 10. & 11.*

Et si quis impetret à Papa beneficium patrimoniale, nullâ factâ mentione hujus qualitatibus, impetratio est nulla, & subreptitia. *Gloss. in Clement. 2. de præbend. Gemin. & alii in cap. 2. eod. tit. Felin. in cap. in nostra 32. de prescript. num. 39.*

§. 5.

De Ecclesia receptiva, seu non numerata.

1. Ecclesia receptiva, & non numerata, quæ dicitur.
2. In Ecclesiis receptivis & patrimonialibus, si Parochiales sint, provisio debet fieri per concursum, juxta Concilium Trident.
3. In Ecclesiis receptivis numerus Presbyterorum incertus est; & aliquando crescit, aliquando verò decrescit.
4. Ecclesia non numerata beneficia non possunt impetrari, aut saltem expressa mentio hujus qualitatibus summo Pontifici facienda est.

Sunt etiam aliquæ Ecclesiæ, quæ Receptivæ dicuntur, seu non numeratæ; & in quibus, si Parochiales sint, & curam animarum annexam habeant, examen debet fieri per concursum, ex dispositione Concilii Tridentini, *sess. 24. de reform. cap. 18.* in illis verbis: etiam in Ecclesiis patrimonialibus, seu Receptivis nuncupatis, in quibus consuevit Episcopus uni vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infra scriptum examen teneri mandat.

Dicuntur autem Ecclesiæ Receptivæ, seu non numeratæ, illæ in quibus nullus adest certus & definitus numerus Presbyterorum, seu beneficiariorum, quales sunt multis in locis, & aliquæ similes intra Co-

Tom. I. Pars I.

mitatum Venaissimum, in quibus filii patrimoniales, seu originarii ad libitum admittuntur; neque ad aliquam personalem residentiam adstringuntur, sed possunt liberè recedere & accedere, & illorumque numerus aliquando crescit, aliquando decrescit: de quibus Mantie. *decis. 229.* Ideo dum tales moriuntur, non dicitur vacare beneficium, sed desinere: & per consequens beneficia Ecclesiæ receptivæ impetrari non possunt: ut dicit Bald. *consil. 472. in causa Prioris, volum. 2.* & qui voluit, quod si quis impetret præbendam vacantem per mortem alicujus in Ecclesia non numerata, seu non habente certam quantitatem, vel numerum presbyterorum, non est audiendus; aut saltem quod tenetur facere mentionem de hujusmodi qualitate: & necesse est, quod interveniat derogatio illius qualitatibus expressis verbis, quia non est verisimile quod summus Pontifex, vel Legatus voluerit sine causa mutare, & intervertere statum Ecclesiæ.

§. 6.

De Ecclesia Monoculari.

1. Beneficium dicitur Monoculare, seu Ecclesia Monocularis, cujus collatio ad eum spectat qui unius tantum beneficii conferendi jus habet.
2. Impetrans tenetur exprimere qualitatem Ecclesiæ Monocularis.
3. Quod maxime procedit, si agatur de unione dignitatis Monocularis.
4. Monocularis dignitatis ratio non habetur, quando in Ecclesia adsunt alia beneficia ultra illam dignitatem.
5. Beneficia Monocularia Regis nominationibus non subjacent.
6. In Gallia dum computantur beneficia ad dignoscendam qualitatem Monocularem, habetur etiam ratio beneficiorum extra Galliam sitorum.

Monocula seu Monocularis dicitur Ecclesia seu beneficium, cujus collatio ad eum pertinet, qui illius duntaxat, & non alterius beneficii conferendi potestatem habet: de cujus beneficii concessione loquitur Felin. *in cap. in nostra 32. in coroll. 23. de rescript.* & ubi dicit impetrantem beneficia hujus generis, omnino teneri mentionem facere de ista qualitate beneficii Monocularis; quia per generalem dispositionem Papa non censetur derogare huic juri; ne collatorem, qui unicam duntaxat collationem habet quasi unicum oculum, lumine suo privare videatur.

Sicut quando est dignitas Monocularis, si agatur de unione illius, necesse est fieri mentionem hujus qualitatibus: cum Papa non soleat unicam dignitatem in Ecclesiis tollere, juxta tradita per Imol. *in Clement. 1. de rescript. num. 20.* Sed tamen quando ultra dignitatem Monocularem adsunt in Ecclesia alia beneficia; tunc qualitas Monocularetatis non habetur in consideratione, ut fuit decisum per Rot. apud Garc. *de benef. part. 5. cap. 1. num. 258.* ut refert Addit. ad Ludovis. *decis. 450. num. 7. & 12.*

Unde etiam hujusmodi beneficia Monocularia Regis nominationibus non subjiciuntur, ut probat Rebuff. *in tract. Nominat. quæst. 15. n. 50. & seq.* & ubi tamen dicit, quod si quis unum tantum beneficium habeat in Regno, & plura extra regnum, ita ut beneficium quod est in Regno, videatur Monoculum; nihilominus tamen Regia nominatio locum habeat, quia beneficium regni non censetur Monoculum; & cumulanda sunt in numero omnia beneficia, etiam extra

Y

extra

extra regnum sita: si enim esset Monoculum, Regia nominatio locum non haberet, ut mox dictum est.

§. 7.

De beneficiis, seu Ecclesiis Consistorialibus.

- 1 Beneficia consistorialia dicuntur illa, quorum provisio fit in Consistorio summi Pontificis.
- 2 Proponitur praxis & forma procedendi in provisionibus beneficiorum consistorialium.
- 3 In beneficiis consistorialibus Gallia, non sufficit simplex signatura, sed praeerea exigitur confessio Bullarum.
- 4 In beneficiis, quorum provisiones consistorialiter fieri solent, non habet locum regula de publicandis resignationibus.
- 5 Ius devoluti non habet locum in beneficiis consistorialibus; nec in aliis solius summi Pontificis dispositioni reservatis.

1 **C**onsistorialis Ecclesia seu beneficium dicitur, cujus expeditiones fiunt in Curia Romana in Consistorio: quales sunt Episcopatus, quorum publicatio & praconizatio consistorialiter fieri debet: ut dixi lib. 1. cap. 33. num. 2.

2 Haec autem est forma procedendi in huiusmodi beneficiis, juxta constitutionem Pauli IV. ut scilicet sollicitator vel procurator, qui recepit expeditiones ex Gallia, videlicet Mandatum ad resignandum, & breve nominationis Regiae factae in consequentiam talis mandati, illas deferat ad Regium Ambasciatorem, qui praesentat Sanctitati suae nominatione, si nominatus summo Pontifici gratus fuerit, conceditur ab ipso facultas provisiones & expeditiones prosequendi: & tunc Ambasciator propria manu scribit, Expediatur super litteris Regiae nominationis: ad cujus expeditionis obtentionem remittitur in manus Cardinalis Protectoris, aut alterius deputati informatio de vita & moribus, & instrumentum professionis fidei, una cum aliis actis necessariis, quae videntur per tres Cardinales, qui sunt caput Ordinum: & si nominatus reperiatur capax, tunc praconizatur per Cardinalem Protectorem Ecclesiarum in Consistorio in praesentia summi Pontificis, & Cardinalium: factaque praconizatione, procurator seu sollicitator praestat obligationem in manus Cardinalis proponentis pro sumptibus necessariis, & in proximo Consistorio fit per eundem Cardinalem propositio; super qua, provisionibus concessis, idem Cardinalis qui provisionem fecit, conficit schedulam nuncupatam Consistorialem, continentem provisionem factam per summum Pontificem, quam mittit ad Vicecancellarium, & super ipsa conficitur alia per eundem Vicecancellarium, super qua in Dataria fit expeditio Bullarum. Sed quando ipse summus Pontifex proponere vult in Consistorio non est opus huiusmodi formalitatibus; sed ipse summus Pontifex proponendo, providet, & dispensat: ut optime explicat Addit. ad Louet, lib. B. num. 13.

3 Unde patet, quod in istis beneficiis consistorialibus, non sufficit sola signatura; sed debent intervenire Bullae: cum tamen in aliis minoribus beneficiis Gallia, sola signatura sufficiat, ut alio loco ostensum fuit.

4 Unde etiam inferitur, quod licet regula de publicandis resign. recepta sit in Gallia; tamen in majoribus istis & Consistorialibus beneficiis, publicatio necessaria non est, cum interventus sacri Consistorii, in quo admittitur resignatio, & collatio fit, satis suppleat istarum solemnitarum defectum, ut dicit Rebuff. in praxi, part. 3. ad reg. de publicand. resign. in fin. gloss. 1.

Similiter licet beneficiorum collatio jure devoluti deferatur ad summum Pontificem; tamen hoc non habet locum in istis beneficiis consistorialibus: quia devolutio semper fit ad majorem, quem non recognoscit summus Pontifex: imò nec locus est devolutioni, dum agitur de beneficiis collationi summi Pontificis reservatis; ut dicit Rebuff. in forma simplicis signaturae, in prima part. versic. etiam devolutum, num. 5.

CAPVT III.

De Personis Ecclesiasticis beneficia contententibus, vel possidentibus.

§. 1.

De Summo Pontifice & beneficiis affectu per manus ipsius appositionem.

- 1 Papa habet omnimodam potestatem in beneficiis.
- 2 Affectio, & reservatio beneficiorum, quae ratione inter se differant.
- 3 Affectio non est minoris potentia, quam reservatio beneficiorum.
- 4 Per appositionem manus Papa beneficia summi Pontificis & reservata; quamvis gratia Pontificia nulla esset, aut subreptitia.
- 5 Quando provisio Pontificia facta est ex falsa causa, non inducitur per eam affectio, quando falsitas causa circa collationis pertinentiam reperitur, vel circa vacationem ipsam; veluti si beneficium collatum fuit uti reservatum, & vacatum tamen nec vacaret, nec esset reservatum.
- 6 Beneficia etiam manualia sunt affectu per appositionem manus Papa.
- 7 Per deputationem coadjutoris cum futura successione, beneficium est affectum, & reservatum.
- 8 Item & per collationem beneficii in Commendam perpetuam.
- 9 Affectio beneficii cessat quando gratia Pontificis fuit sortita effectum.
- 10 Collatio dicitur sortita effectum ad collationem reservationis, quando supplicatio per se, & parti tradita.
- 11 Si provisus a sede Apostolica debeat in beneficio ordinario post registratam supplicationem, Ordinarius conferre potest, si nulla alia obstat reservatio.
- 12 Affectio non inducitur quando agitur de beneficio condicionali, quae non potest sortiri effectum, propter non adimplementum conditionis.
- 13 Non inducitur affectio beneficii, si illud contingat diverso genere vocationis, ut exemplo explicatur.
- 14 In beneficiis Gallia non inducitur affectio, vide infra, num. 18.
- 15 Si appositione manus Papa resultaret effectus praesudicium Indulti Cardinalis, non potest beneficium affectum manere, nisi Papa expressè derogaverit Indulto.
- 16 In beneficiis juris patronatus non inducitur affectio per appositionem manus Papa.
- 17 Limita nisi constet de mente Papa, quod intendit derogare juris patronatus.
- 18 Post constitutum procuratorem ad resignationem coram Papa, utrum Ordinarius in Gallia possit idem illud beneficium conferre.